

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cavtio Criminalis, Seu De Processibus Contra Sagas Liber

Spee, Friedrich von

Francofvrti, 1632

37. An vniuersim probationes quae in vulgaribus criminibus non sufficerent, sufficiant in Exceptis & occultis difficilis probationis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11133

certe falli solemus quo crimen difficilius est vestigatu, non contra : Vt sane fundamento careat opinio Binsfeldij, Clari & aliorum, quod & sequenti dubio latius ostendam.

D. V B I V M XXXVII.

*An uniuersim probationes quæ in vulgari-
bus criminibus non sufficerent, sufficiant
in Exemptis & occultis difficilis
probationis?*

RESPONDEO, Quod non. Est directe contra commune illud pronunciatum Iuridicum, quod ex Binsfeldio attulimus superiore quæstione; & illud ex Lessio citatum, infamem testem tunc admitti, cum aliter veritas haberi nequit; item contra hodiernam plurimorum Iudicum praxin, vbi in crimine Sagarum, eo quod exemptum & occultum sit, leuioribus probationibus, vt denunciationibus infamium complicum, vel sola fama, & similibus, contenti sunt: Interim Responsio nostra verissima est. Rationes istæ sunt.

T S

R A

RATIO I. Opinio contraria omnifundamento caret. In primis enim, esto crimen aliquod, de quo agitur, sit exceptum, quid tum? Iam paulo ante ostendi, rectam rationem postulare, ut urgentissima sint indicia quæ torturam admittant: quod autem postulat recta ratio, æque in exceptis atque aliis obtinere debet, præsertim si cætera paria sint, quod hic accidit, cum eadem causa, ob quam huiusmodi graua indicia ad torturam exiguntur, æque in exceptis atque aliis reperitur, ut dixi; proindeque non minus in exceptis atque aliis legitima & quasi-plena indicia ad torturam haberi debent, ut bene Farinacius q. 37. n. 88. cum iis quos citauit n. 82. nempe Carrerio, Gabriele Saray, Monticella, Mascardo, Alber. Iodoco, Rulando, Paride de Puteo, &c.

RATIO II. Imo sic argumentor: Ideo in vulgaribus criminibus leuiora indicia & coniecturæ non sufficiunt ad torturam, quia tortura est periculosa, id est, vertitur hic periculum vitæ hominis ne innocens intereat: at hoc periculum non

non modo non par est in crimine excepto seu atroci, sed etiam multo maius, & præsertim in crimine Magiæ, vt supra patuit ex Dubio 2. non modo igitur in hoc crimine non sufficiunt indicia leuiora, sed etiam reuera requiruntur grauiora. Recte hoc obseruauit Hippolitus Rimin. Consil. 88. n. 53. vol. 1. & latius in Consil. 361. n. 32. vol. 3. vbi ait plane ad nostram mentem: *Quanto crimen est grauius & atrocius, tanto præsumptiones & indicia debent esse grauiora & uehementiora, cum de grauiori agatur periculo,* Cap. vbi periculum, de elect. in 6. quod & sentit Farinacius loco citato num. 88. etsi mox frustra excipit, nisi idem crimen sit simul difficilis quoque probationis seu occultum: nam adhuc tenendum quod diximus vt nunc vltterius sic probo.

RATIO III. Esto crimen occultum sit, & difficilis probationis, quid tum quoque? an hinc sequitur leuiora argumenta, atque (vt loquitur in pronunciato suo iuridico Binsfeldius) coniecturas sufficere debere, vt mihi prudenter.

284 Dub. XXXVII. *An in criminibus ex. sufficienter* persuadeam Sempronium id commississe, sic ut nihil ad probationem plenam desit nisi eius confessio? Nego hanc consequentiam.

RATIO IV. Imo sequitur omnino contrarium: nam si occultum crimen est, si abstrusum ac involutum tenebris, ergo maiori opus lumine, non minori, ad illuminandum: si difficilis probationis, ergo maioribus non minoribus opus argumentis, ut seu plene seu fere plene probetur. Neque enim satis capi potest, quomodo quod ais probari posse difficilius, id nihilominus probari possit facilius: unde si in crimine vulgari & probationis non difficilis, coniecturas repellis, repellas utique multo amplius in crimine probationis difficilis.

DICES, Imo quia in criminibus facilius probationis haberi possunt argumenta firmiora, merito in iis infirmiora seu coniecturas repellimus, quas tamen in criminibus probationis difficilius admittimus, quippe, quod ibi argumenta firmiora haberi non possint, iuxta communem hominum sensum, quo
qui

qui maiora nancisci non potest, minoribus contentus est.

RESP. Verum est, quod qui maioribus deficitur, minoribus contentus esse possit: erret tamen si vtrisque eandem vim tribuat, & his æque atque illis ad effectum quemlibet vti velit: neque enim si maiora defint, ideo minora naturam vertunt, & maiora fiunt: declaro in exemplo: Vulneratus in sylua viator cum vinum habere nequeat, contentus aqua est; hanc haurit & vtcunque leuat sitim: erret tamen vehementer, si quia vino deficitur, aqua se prudenter vsurum existimet ad vulnera persananda: Pari modo, si in crimine aliquo abstruso non suppetant nisi leues coniecturæ, erres sane, si quod argumenta grauia non suppetunt, leuibus his eandem vim affingas, & sufficere ad ea putes, ad quæ grauiora sufficerent: Arripe nihilominus, contentus esto, non repelle, vtere coniecturis; sed vt coniecturis, ad vterius quærendum, cogitandum, &c. non ad torquendum, aut condemnandum: neq; enim coniectura quæ coniectura

286 Dub. XXXVII. *An in criminibus ex. sufficienti*
tura est, ideo mox naturam vertit, &
quasi-plena probatio fit, quia de crimi-
ne excepto aut abstruso est.

RATIO V. Opinio aduersa manifeste
pugnat cum charitate Christiana ac æ-
quitate naturali: sic enim argumentari
mihi illi videntur: Exceptum hoc cri-
men veneficij grauissimum, atrocissi-
mum, nocentissimum est, quo nihil sce-
lestius, horribiliusq; cogitari potest: est
item occultissimum, & difficillime de
quoquam probari potest; ergo minus
iam egemus fundamento, minora ac le-
uiora indicia, vt id tantum, tam nefan-
dum scelus, de proximo nostro homine
Christiano nos ipsi Christiani pruden-
ter & rationabiliter presumamus, atque
eum tanquam fere- aut quasi- plene
conuictum ad grauissimas periculosissi-
masq; quæstiones abripiamus: Quin
potius inferrem ego ex dialectica Euan-
gelica; ergo plus egemus fundamenti,
non minus.

DICES, Non hæc vis est argumenta-
tionis, quo aduersa opinio nititur, sed i-
sta: Veneficium est grauissimum, da-
mno-

innosissimumq; crimen : ergo etiam vel minima eius umbra percepta sufficere putandum est, vt laboranti Reipublicæ quouis modo mature succurratur.

RESP. Non penitus sequelam nego, sed astringo: sequitur enim vt vel minima eius pestis umbra aut suspicione coorta, ad subueniendum Reipublicæ accingaris: non tamen indifferenter quouis modo, licito seu illicito, cis aut citra rationem. Succurrendum Reipublicæ est, non nego; sed ita, vt nec contra rationem nitaris, nec cuiusquam ius naturale aut communem Christianorum charitatem violes: quod vtique fiet, si tam ingens & periculosum malum cum infamia coniunctum, qualis est tortura, leuibus de causis proximo inferas, & inuito dictamine rationis quo grauius est crimen eo minore nixus fundamento id alicui impingas, & quo latentius occultiusq; est, eo facilius iam te detexisse & sufficienter ad torturam probasse credas.

RATIO VI. *Opinio aduersa Dialecti-*

cti-

288 Dub. XXXVII. *An in criminibus ex. sufficient*
cticam euertit. Id ita ostendo in hoc e-
xemplo: Testimonium alicuius
testis infamis aut complicitis seu socij
criminis non sufficit ad torturam, nec
fere-plene probat: si tamen crimen
exceptum sit, aut alioqui difficulter
probari possit, iam sufficit & valide ad
torturam probat: Dico ego id plane
Dialecticæ aduersari; probatur. Nam
testimonia huiusmodi secundum o-
mnem Dialecticam sunt argumenta
quæ ab authoritate appellantur, de
quibus argumentis hæc eiusdem Dia-
lecticæ inconcussa doctrina est; valo-
rem eorum atque pondus pendere ab
authoritate testantis, id est, ab ipsius in
loquendo Veracitate, ita vt iuxta quod
ille magis minusq; Verax prudenter
præsumitur, ita quoque maiorem mi-
noremq; vim probandi ac valorem ar-
gumentum habeat. Non enim ideo a-
liquid magis minusve probatum cen-
seri debet, quia est de maiore minoreve
crimine, excepto seu non excepto, oc-
culto seu non occulto de quo probatur:
sed quia maior vel minor attestantis
autho-

authoritas seu veracitas est quæ probat: diceres Dialectice: Ad dicente non à dicto vim argumenti pendere: ideo enim hoc ipsum ei nomen datum est, vt ab authoritate vocetur. Quo posito; non video quomodo salua Dialectica vbi minor est veracitas testantis, ibi maior sit vis argumenti; quod tamen in opposita sententia defenditur: quippe cum plus momenti & valoris tribuatur argumento ab authoritate infamis Saggæ quam furis ducto: sint enim exempli causa duo hic argumenta:

I. Tale: Infamis fur denunciat Titium esse furem, ergo Titius fur esse præsumitur, in tantum vt fere plene probatum haberi debeat, ac Titius deinde ad torturam rapi possit.

II. Tale: Infamis Saga denunciat Titiam esse Sagam, ergo Titia Saga esse præsumitur, in tantum vt fere plene probatum haberi debeat, ac Titia proinde ad torturam rapi possit.

De priore argumento aiunt aduersarij infirmum esse, non posse Titium torqueri: de posteriore clamant firmum esse,

V esse,

290 Dub. XXXVII. *An in criminibus ex. sufficient*
esse, admodum probare, oportere Ti-
tiam in equuleum proficisci.

Quæro ego vnde hic posterioris ar-
gumenti valor sit? Dialectica vult esse
ab authoritate denunciantis: conside-
ret ergo prudens Lector in vtro denun-
ciante maior veracitas rationabiliter
præsumi possit? in fure, an in Saga? & cur
in illa potius, quam in illo? vter horum,
fur an Saga plures salis modios (si tamen
sale vesci solent) cum mendacij paren-
te delinxit? vter magis de fallacia suspe-
ctus? an qui communi tantum via exer-
rauit, an quæ omnem erga Deum ho-
minesq; fidem exuit, quæ Dæmoni tot
annis mancipata fuit, eius mores & in-
genium non-dubie combibit, fallere &
mentiri sub optimo huius artis profes-
sore didicisse potuit? Maior igitur in ar-
gumento ab authoritate ducto vis ine-
rit, cum Minor attestantis veracitas e-
rit, quod absurdum est. Quinimo et-
si vim argumenti ab authoritate ducti
non tantum à veracitate testantis pete-
remus, sed aliquid etiam in ipso obie-
cto hæere vellemus, quo maior mi-

norve

norvè nostrâ credulitas cieretur, ut cum facilius ea credimus quæ faciliora sunt, ut Gaium gallinam potius quam ouem integram vorasse: nihilominus & hoc causam nostram adiuuaret: ita enim comparatum est, ut credibilius semper esse soleat, si crimen vulgare de quopiam asseratur; quam si extraordinarium; enorme, atrox, nefandum, & exemplum. Ut tandem illud nobis quod ostendere intendebamus omnino relinquatur; tantum abesse, ut in criminibus exceptis, & præsertim Sagarum, Minora sufficiant indicia ad procedendum quam in aliis; ut etiam Maiora iure exigantur.

D V B I V M XXXVIII.

*An nullo sensu verum sit Axioma Iuridicum,
In criminibus occultis & difficilis proba-
tionis facilius ad torturam iri posse,
quam in aliis?*

RESPONDEO, Verum hoc axioma est, si recte explicetur. Facilius enim siue promptius iri potest, posito
V 2 quod